

dukálása, a hiány tényét közölni kellett volna a szövegben, így félrevezető.

A Magyar Vöröskereszt díszjelvények eredeti alapítási évszáma 1922. és nem 1930. 1938-ban módosították, kiegészítették az addig adományozott fokozatokat. Ez azonban nem szerepel a kötetben.

A fenti hibák jelentős része nyilvánvaló, hogy kiküszöbölhető lett volna, ha az elkészült kéziratot — lektorálás céljából — eljuttatják Magyarországon élő szakértőnek, vagy a témában elmélyült külföldi szakembernek. Ugyancsak értékesebb könyv születhetett volna, ha a szerző legalább a legutóbbi években nyugaton megjelent publikációkra támaszkodik, nem beszélve egy esetleges szélesebb körű anyagfeltárára épülő, valóban hézagpótló, s nyilván a magyar kutatók számára is sok új információt közlő munka feltételezhető értékeiről. Az általunk tanulmányozott kötet azonban nem segíti elő a nemzetközi közvélemény előtt Magyarországon második világháborús történetének jobb megismerését. Különösen szerencsétlen dolog egy ilyen — teljesen más tematikájú — sorozatban részletesen bemutatni a magyar hadsereget, még akkor is, hogy ha az

az ország német megszállása, illetve a nyilasok hatalomátvétele után is korábbi egyenruháit, jelvényeit, felszerelését használta. Hasonló lett volna, ha pl. a 2. kötetben részletes bemutatást kap az olasz királyi hadsereg is, nem csupán az olasz „Repubblica Sociale Italiana” katonai alakulatai, a német oldalon harcoló olasz önkéntesek.

A magyar fejezet súlyos tévedéseit, felületességét látva bizonyos kétségek merülnek fel a szerző jelen művével, illetve más, a második világháború kitüntetései, jelvényeivel kapcsolatos művei színvonalával kapcsolatban. Nem árt ezt annak ellenére hangsúlyozni, hogy a Bender kiadó által publikált művek világviszonylatban a legelismertebbek közé tartoznak a második világháború, s különösen a Hitleri Németország rendjel- és kitüntetés-, egyenruha-, jelvény- stb. történetének, s hasonló részletkérdéseknek a megítélésében.

Feltűnő, hogy a szerző nem közöl a kötet végén bibliográfiát, igaz ugyan, hogy a szövegben, egyes esetekben hivatkozik bizonyos összefoglaló kötetekre, de ezek a hivatkozások kevésbé elégitik ki a tudományos igényeket.

Pandula Attila

ANDRÉ SOUYRIS-ROLLAND—GÉRARD LE MAREC

GUIDE ORDRES ET DÉCORATIONS DE LA RÉSISTENCE ET DE LA LIBÉRATION 2e GUERRE MONDIALE

(*Public-Réalizations, Paris, 1985. 171 o.*)

Az antifasiszta ellenállás és a második világháború rendjeleit, és kitüntetéseit bemutató reprezentatív kötet a francia könyvkiadó rendjeltörténeti sorozatában látott napvilágot. A könyvben megtalálhatók Albánia, az NDK, Ausztria, Belgium, Bulgária, Dánia, az Egyesült Államok, Franciaország, Nagy-Britannia, Görögország, Magyarország, Izland, Olaszország, Luxemburg, Norvégia, Hollandia, Lengyelország, Románia, Csehszlovákia, a Szovjetunió, Jugoszlávia, valamint egy külön részben Irak, Észak-Korea, Brazília e vonatkozásban adományozott rendjelei és kitüntetései.

A kötet fejezeteinek felépítése a következő: először bemutatják az ország történetét a második világháború időszakában. Ezt követi a

(külföldi és belföldi) ellenállás, valamint a hadsereg ellenállásának vázolója. A kitüntetések — igen szép kivitelű — színes táblákon mutatják először be, ahol azok teljesen valóságos állapotukban tanulmányozhatók. A történeti bevezetés után ugyanezek a darabok — most már fekete-fehér ábrák — ismét bemutatásra kerülnek, részletes falerisztikai leírással (jelvények, előlap, hátlap, feliratok, alapítási időpont, szalagszín stb.).

Némileg zavaró, hogy a színes táblákon kvalitásos formában közölt tárgyafotókat esetenként kevésbé színvonalas rajz — s nem fekete-fehér tárgyafotó — követi a szövegrésznél. Ez egyes — megszerezhetetlen — daraboknál, mint pl. Albánia kitüntetéséinél, elfogadható, de olyan példányoknál, amelyek tárgyafotót

közli a könyv — pl. a szovjet Lenin-rend esetében — érthetetlen.

Kicsit közelebről, talán a minket leginkább érdeklő magyar fejezetet nézve: egy ilyen nagyívű összefoglaló munkának nyilván nem lehet feladata, hogy egyes kitüntetések változatait is bemutassa, valószínűleg ilyen darabokból csak nagyon kevés került külföldre s így reprodukálásuk nehézkes lenne. Meg kell említeni a Magyar Szabadság Érdemrend korai változatait, melyek jelvénye eltér a kötetben is közölt, kevésbé ritka formától. Itt jegyzem meg, hogy — ellentétben a kötetben közöltekkel — ennek a kitüntetésnek csak ezüst és bronz fokozata van (s nem arany-, ezüst-, bronz).

Szintén a teljességhez tartozik a Magyar Partizánok Bajtársi Szövetségének a nemzet-

közi szakirodalomban már korábban ismertett díszjele.

Kifejezetten ebbe a kötetbe való anyagként kérdéses viszont a Magyar Népköztársaság Zászlórendje rendjele, mert nem tartozik a témához.

Nyilvánvaló, hogy a szerzők szélesebb anyaggal rendelkeztek a nyugat-európai országok rendjelei és kitüntetései vonatkozásában, így azok a fejezetek pontosabbak, átfogóbbak, mint a szocialista országok hasonló fejezetei. Azonban a nemzetközi szakirodalom szélesebb körű áttekintésével még alaposabb munka lett volna összeállítható ebben az igen érdekes témakörben.

P. A-